

Kotka Tökkeri
Röykkiökaivaus 4.-8.6.2007
Katja Vuoristo 2007

SISÄLLYS

Arkisto- ja rekisteritiedot	2
Karttaote kaivauspaikan sijainnista	3
1. Johdanto	4
2. Kohteen sijainti ja maasto	5
3. Vuoden 2007 tutkimukset	5
4. Yhteenveto	6
Peruskarttaote	7
Karttaluettelo	8
Kartat	9
Mustavalkokuva- ja diapositiiviluettelot	11
Kuvataulut	12

REKISTERITIEDOT

Nimi: Tökkeri

Kunta: Kotka

Muinaisjäännösrekisteritunnus: 1000 00 7861

Muinaisjäännöstyyppi: kiinteä muinaisjäännös

Ajoitus: rautakautinen?

Rauhoitusluokka: 3

Muinaisjäännösalueen koordinaatit: pkoo 6703679, ikoo 3494367, z = 14 m mpy

Etäisyystieto: Kotkan evankelisluterilaiselta kirkolta 5 kilometriä etelälounaaseen

Peruskartta: 302312 Kotka

ARKISTOTIEDOT

tutkimukset: Katja Vuoristo 2006, inventointi

KAIVAUS 2007

Aika: 4.–8.6.2007

Kuvat: mustavalkonegatiivit 144866–144876, diapositiivit D61195:1–4

Kaivausalueen sijainti
Kohde on merkitty punaisella nuolella.

1. Johdanto

Kotkassa tutkittiin kesäkuussa 2007 Tökkerin kiviröykkiökohde, koska Kotkan kaupunki ja Ratahallintokeskus suunnittelivat Kotolahden ratapihan laajennusta ja siihen liittyvien silta- ja tieyhteyksien uusimista. Tökkerin muinaisjäännös sijaitsi Jänskätien uudella tielinjauksella, minkä vuoksi kohde tutkittiin ennen kuin laajennustyöt voitiin aloittaa.

Tökkerin muinaisjäännös on löytynyt vuonna 2006 Mussalon sataman laajennusalueen inventoinnin yhteydessä. Tällöin paikalla havaittiin kalliolla sijaitseva kivilatomus, joka arvioitiin sijaintinsa ja rakenteensa perusteella pronssi- tai rautakautiseksi hautaröykkiöksi.

Tökkerin kiviröykkiö kaivettiin 4.–8.6.2007 ja tutkimukset toteutti Museoviraston arkeologian osasto. Kaivauksia johti FM Katja Vuoristo ja piirtäjänä toimi FM Hanna Kelola. Kaivausapulaisena oli Santeri Vanhanen. Tutkimusten kustannuksista vastasi muinaismuistolain 15 §:n mukaan hankkeen toteuttaja eli Kotkan kaupunki. Kaivausten kokonaiskustannukset olivat 6600 €.

Helsingissä 21.4.2008

Katja Vuoristo, FM

2. Kohteen sijainti ja maasto

Muinaisjäännös sijaitti Kotkan Mussalossa Jämskäntien koillispuolella olevalla kalliolla. Röykkiö oli ladottu melko jyrkästi itään viettävän kalliorinteen notkelmaan. Sen vieressä kasvoi mänty, kataja ja pihlajaa ja itse kiveys oli sammalen ja jäkälän peitossa.

Röykkiö sijaitti noin 14 m mpy. Korkeus vastaa pronssikauden lopun rantaviivaa (n. 12, 5 m), kun taas rautakauden lopun rantaviiva on ollut maankohoamisesta johtuen jo selkeästi matalammalla eli noin 5 m mpy. Pronssikauden lopulla paikalla on ollut matala ja kapea saari, jonka pohjoisrannan keskivaiheilla kivilatamus olisi sijainnut. Rautakauden alussa saari on kuroutunut kiinni suurempaan saareen eli nykyiseen Ristniemeen ja saman jakson kuluessa saari on hiljalleen kiinnittynyt mantereeseen, muodostaen Tökkerin kohdalla kapean kannaksen, jonka pohjoispuolella on avautunut Tökkärinpohja ja eteläpuolella Palaskylänlahti. Pohjoisessa matkaa merenrantaan on rautakauden lopulla ollut n. 40 metriä ja etelässä n. 150 metriä. Sijaintinsa perusteella on todennäköisempää, että kivilatamus ajoittuisi vasta aikaisintaan rautakauteen, sillä pronssikauden lopulla se olisi sijainnut vielä aivan rannan tuntumassa pienen luodon päällä. Myös kiveyksen pieni koko viittaa rautakautiseen röykkiöön.

Nykyisin mantereen ja Ristniemen erottaa Tökkärinpohjan vesijättömaalle rakennettu rautatie, jonka louhintatyöt ovat muokanneet maastoa Tökkerin muinaisjäännöksen kaakkoispuolella.

3. Vuoden 2007 tutkimukset

Röykkiön tutkiminen aloitettiin puhdistamalla kiveys sen päällä olleista sammaleista, jäkälästä ja turpeesta. Kasvillisuutta poistettiin myös rakenteen ympäriltä, josta tuli vastaan peruskallio. Röykkiö osoittautui hieman kolmion malliseksi. Kivien väleissä oli maatuneita puunjuuria ja orgaanista maa-ainesta. Kiveyksestä piirrettiin pintataso ja lisäksi pintatasosta vaaittiin pohjois-eteläsuuntainen profiili, jonka jälkeen röykkiön kaivamista jatkettiin poistamalla yksi kivikerros. Muutaman kiven välistä puunjuuren kohdalta löytyi pari palaa posliinieristeenpaloja, jollaisia on käytetty mm. sähkötolpissa. Näitä löytyi muutamia myös kiveyksen ulkopuolelta. Kiviröykkiö ei kuitenkaan vaikuttanut rakenteeltaan sähköpylvään tukikiveykseltä, sillä se oli laakea eikä sen keskellä ollut pylväälle tarvittavaa aukkoa. Kivet eivät näyttäneet siltä, että ne olisivat aseteltu tukemaan tolppaa. On todennäköistä, että posliinieristeen palaset ovat peräisin kiveyksen länsipuolella kulkeneesta sähkölinjasta.

Ensimmäisen kivikerroksen jälkeen kivilatamus pieneni ja muuttui tasaiseksi ja sen reunoilta paljastui tumma fossiilinen turvekerros. Kivikerroksen poistamista jatkettiin tasokartan piirtämisen jälkeen ja loput kivet sekä turvekerros poistettiin. Röykkiön keskeltä paljastui pieni pohjois-eteläsuuntainen kallionnotkelma, jonka päälle kivet oli ladottu. Kaivausten lopuksi röykkiön kivet kasattiin takaisin paikoilleen, koska varmuutta Jämskäntien laajennustöiden aloittamisajankohdasta ei vielä ollut.

Paikalle siirrettiin korkeuskiintopiste Jänskäntien varressa olleen siirtolohkareen päältä, jossa oli kunnallinen kiintopiste (10, 30 m mpy). Kiintopiste mitattiin kivilatomuksen lähellä olleeseen irtokiveen, jonka sijainti on merkitty yleiskarttaan.

4. Yhteenveto

Kotkan Tökkerin muinaisjäännös tutkittiin kesäkuussa 2007, koska kohde sijaitsi Kotolahden ratapihan laajennukseen liittyvän tieyhteyden laajennusalueen kohdalla. Kaivaukset kestivät viikon. Tökkerin kiviröykkiö on löytynyt vuonna 2006 tehdyn inventoinnin yhteydessä, jolloin kohde arvioitiin mahdollisesti pronssi- tai rautakautiseksi hautaröykkiöksi. Sijaintinsa puolesta muinaisjäännös saattaisi ajoittua jo pronssikauden lopulle, mutta sen koko ja rakenne viittaavat enemmän rautakautiseen hautaröykkiöön. Kaivauksissa ei kuitenkaan havaittu mitään hautaukseen liittyvää eikä kivilatomuksessa ollut nähtävissä rakenteita. Paikalta ei saatu talteen esinelöytöjä, lukuun ottamatta muutamia posliinisia eristeidenpaloja, jotka olivat todennäköisesti peräisin lähellä sijaitsevasta vanhasta sähkölinjasta. Röykkiön ajoittaminen ja käyttötarkoitus jäivät tutkimusten jälkeen epävarmoiksi. Kyseessä ei näyttänyt kuitenkaan olevan pylväänpaikka tai rajakiveys. Kotkassa ja muualla Kymenlaaksossa sijaitsee useita pienikokoisia kivilatomuksia, joiden merkitys on toistaiseksi epäselvä. Näitä röykkiöitä tulisikin tutkia enemmän, jotta niiden käyttötarkoitus selviäisi.

Tökkerin muinaisjäännöksen tutkimusten jälkeen ratapihan laajennustöihin liittyvien tienlaajennustöiden aloittamiselle ei ole estettä.

Peruskarttaote 302312 Kotka

Kotka Tökkeri 1000 00 7861

Kohde on merkitty punaisella pisteellä.

YKI p:6704729, i:3495317

MK 1:10000

YKI p:6702629, i:3495217

Karttaluettelo

Aihe	Mittakaava	Originaalikartan koko	Piirt. ja digit.
1 Yleiskartta	Mk 1:250	A3	H. Kelola
2 Röykkiön taso- ja profiilikartat	Mk 1:50 ja 1:20	A3	H. Kelola

**KOTKA TÖKKERI
KATJA VUORISTO 2007**

YLEISKARTTA

~~MK-1:250~~

5 m

PIIRT. & DIGIT. H. KELOLA

	Avokallio
	Jyrkänteen reuna
	Kiintopiste
	Sähköpölväs
	Havupuu, lehtipuu
	Heinikko

**KOTKA TÖKKERI
KATJA VUORISTO 2007**

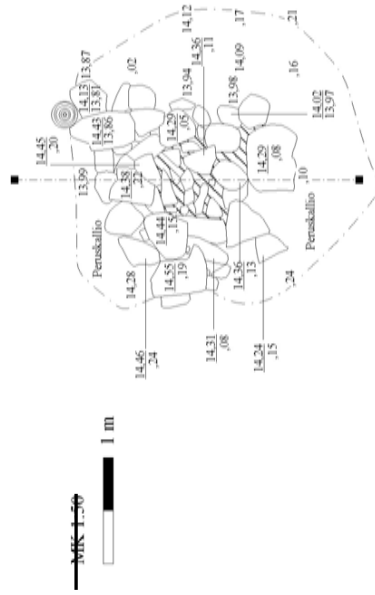
RÖYKKIÖ

**PINTA, TOINEN KIVIKERROS, POHJAN VAAITUSLUVUT
JA RÖYKKIÖN LÄNSIPROFIILI**

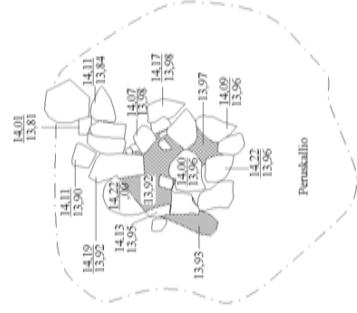
Korkeudet cm:nä 13,00 - 14,00 m mpy
PIIRT. & DIGIT. H. KELOLA

PINTA

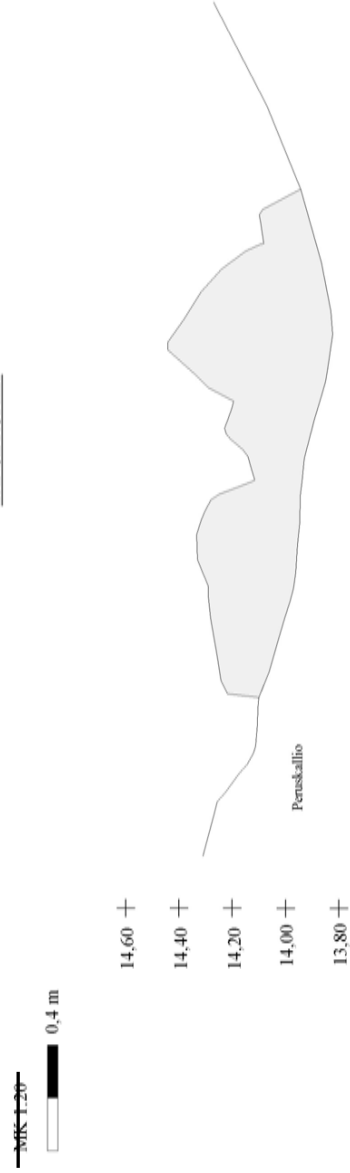
TOINEN KIVIKERROS

POHJAN VAAITUSLUVUT

LÄNSIPROFIILI

- 14,60 +
- 14,40 +
- 14,20 +
- 14,00 +
- 13,80 +

Mustavalkokuva- ja diapositiiviluettelot

Neg.nro	Aihe	Kuvaaja
144866	Röykkiö puhdistettuna. Lounaasta	K. Vuoristo
144867	Röykkiö puhdistettuna. Lounaasta	K. Vuoristo
144868	Röykkiön ensimmäinen kivikerta poistettu. Etelästä	K. Vuoristo
144869	Röykkiön ensimmäinen kivikerta poistettu. Idästä	K. Vuoristo
144870	Työkuva. Röykkiö pohjaan kaivettuna. Kaakosta	K. Vuoristo
144871	Työkuva. Röykkiö pohjaan kaivettuna. Lounaasta	K. Vuoristo
144872	Röykkiö pohjaan kaivettuna. Idästä	K. Vuoristo
144873	Röykkiö pohjaan kaivettuna. pohjoisesta	K. Vuoristo
144874	Röykkiö pohjaan kaivettuna. Etelästä	K. Vuoristo
144875	Röykkiö entisöitynä. Etelästä	K. Vuoristo
144876	Röykkiö entisöitynä. Pohjoisesta	K. Vuoristo

Dianro	Aihe	Kuvaaja
D61195:1	Röykkiö puhdistettuna. Lounaasta.	K. Vuoristo
D61195:2	Röykkiön 2. kivikerros. Idästä.	K. Vuoristo
D61195:3	Työkuva, röykkiön pohjaa kaivetaan esiin. Kaakosta.	K. Vuoristo
D61195:4	Röykkiö pohjaan kaivettuna. Pohjoisesta.	K. Vuoristo

144867 Röykkiö kasvillisuuden poiston jälkeen puhdistettuna. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.

144868 Röykkiön ensimmäinen kivikerros poistettu. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

144874 Röykkiö pohjaan kaivettuna. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

144875 Röykkiö entisöitynä. Etelästä. Kuv. K. Vuoristo.

144870 Työkuva, röykkiön pohjaa puhdistetaan. Kaakosta. Kuv. K. Vuoristo.

144871 Työkuva, röykkiön pohjaa puhdistetaan. Lounaasta. Kuv. K. Vuoristo.